

LO GERONÈS

DIARI NACIONALISTA

5 Cts.

Preus de subscripció
Girona, trimestre. . . . . 4'00 pessetas
mes. . . . . 1'30
Catalunya y demés provincies, trimestre. 5'00
Països d' Unió postal. . . . . 6'00

ANY XV Girona, 3 divendres de Juliol de 1908 NUM. 676
REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: CIUTADANS NUM. 11 BAIXOS

Anuncis y Remitits
A PREUS CONVENCIONALS
Publicuise ó no, no s' tornan els originals:
Del treball firmat ne son responsables sos autors

Cts. 5

Sastreria d' Agustí Gallostra

Trajos exclusivament a mida
Gran varietat en gèneros de totes classes

★ ★ Besadó, 2-Girona ★ ★

FRANCESCH BACH CALDERER

14, PLASSA DEL MERCADAL, 14

Especialitat en aparatos de gás acetilè,
bombes, canyerías de vapor y aigua

Els barrets més barats se

venen a càla **RAIMONDA CREUHER**

TRAJOS DE DRIL A 15 PESSETAS

Y PERA NENS DESDE 3 ID.

Rambla de la Llibertat, 29.-GIRONA * Telèfon núm. 220

SANTORAL

SANT DEL DÍA.—Sans Ireneo
Iác. y mr., Jacinto y Trifón mrs.
CURANTA HORES.—En l' Igle-
sia de Sant Feliu.

Confirmacions autorisades

No tenim encara oficial coneixement del text de la sentència absolutoria dictada per el Tribunal Suprem en la causa seguida contra un estimat company nostre per la reproducció en LO GERONÈS d' un article en que declarava la conveniència d' escriure en català, mello que en castellà, 'ls periòdichs de Catalunya, pero 'l telègraf ens avensa important noticia del contingut dels principals «considerandos» aquella superior resolució; y ells se'n despren la autorisada confirmació de l' exactitut y veritat de moltes doctrines que 'ls catalanistes hem sostingut sempre la sens rahió ab que les combaten els adversaris de la terra catalana y de les nostres sospirades invindicacions.

En primer lloch s' assenta en els «considerandos» l' afirmació que la llengua catalana per ser «llengua originaria d' una co-

marca que forma part de la nació, es y no pot deixar de considerar-se com a llengua espanyola»; de lo que s' dedueix, no solament que es perfectament lícit usarla, sinó a més que 'l ferho es cosa natural y convenientíssima.

En segon lloch, y això es conseqüència lògica de les anteriors afirmacions, que ni l' escriure en català ni la pretensió de que aixís deü fers en aquesta terra, son coses que puguin esser considerades com malevolensa ni menyspreu de la llengua oficial de l' Estat espanyol.

En tercer lloch, que la llengua catalana no es un simple dialecte com molts han volgut sostenir en menyspreu d' ella, sinó un veritable idioma, y aquest tan espanyol com pugui esserho la llengua castellana.

Y finalment, que 'l sostenir aquestes afirmacions que son part del nostre credo catalanista, no es cosa que en cap terme pugui considerarse compresa en la famosa, injusta y tirànica lley nomenada de Jurisdiccions.

Es clar que nosaltres y tots quants se serveixen del enteniment per discorre ho havíem entés y dit sempre aixís, y que no més un incapacitat o un maliciós podia sostenir lo contrari; pero

lo cert es que son molts els que ab aqueixes males armes han vingut y segueixen encare combatentnos, y sempre es bo que les nostres afirmacions trovin aprobació en les resolucions d' uu Tribunal que sent y obra per damont de les miseries y petiteses de la política de partit y de xarrameca per embaucar babaus.

Sens perjudici de fer conèixer més extensament als nostres llegidors l' important resolució del Suprem, quan aixó 'ns sie possible, volem per ara insertar aquí la part que convenientment traduïda comunican eis despais telegrafichs de la premsa arribada ahir, que diu aixís:

«Heusaquí els «considerandos» de la sentència de la Sala segona del Suprem, que firmen els magistrats don Pere Lavin, don Joan de Deu Roldán, don Joseph Ciudad-Amioles, don Alvar Landeiro, don Frederich Enjuto, ponent, don Lluís González Valdés y don Natali Vàsquez, declarant, d'acort ab lo sostingut pel senyor Cambó no haber lloch al recurs interposat pel fiscal contra la sentència absolutoria de l'Audiencia de Girona y les costes d'ofici.

«Considerant que del examen sintètic o en les seves línies generals del article de fons objecte del judici a que va posar terme la sentència recorreguda, s'infereix que dit treball periòdich anava encaminat, aixís en la expressió literaria com en la ment del seu autor, a combatre l' empleu del castellà pels periòdichs que's publiquen a Catalunya, no en una malavolensa ni menyspreu, lo que seria inconcible en tota persona culta, de la llengua oficial, sinó pera la comprensió més acabada en son contingut, pels habitants d'aquella regió que ignoren el castellà o no 'l conequin tan a fons com el català que per ser la llengua originaria d' una comarca que forma part de la nació és, y no pot deixar de considerarse com a llengua espanyola, essent aquestal la finalitat y tendència del article de que's tracta, és evident que per lo que toca al cas sustentat en ell' prescindint en aquest instant de les frases y concedtes que's verixen en son desonrotllo, no's troba comprés en la lley de 23 de mars de 1906.

«Considerant que si be algunes d' aquestes frases, per le cruessa y per la interpretació punitiva que pogués atribuirsi, donen algún fonament a l'actitut presa pel ministeri públich, no pot acceptarse, serentament examinat, que constitueixi delictes d'ultratge a la nació, fins admetent la consubstancialitat ab la idea de patria, en son total concepte, com l'òrguen oficial d'expressió de les idees y dels actes de la soberania del Estat; perque aquestes frases, unes, encara que concebudes y anunciades ab exageració notoria, se troben dins del tema sustentat pel publicista, y altres, les més sortints y graves, com la que «escriure en castellà és no poder parlar de patria sense sentir les galtes enrojides de vergonya, és

no poder reclamar cap dels drets de Catalunya», «que la patria fa la llengua y la llengua conserva la patria», «és traquejar la última pilasta en que s'apoya tot el ser de Catalunya», «com al que rema contra una poderosa corrent que tot ho arrossega» frases subratllades en el recurs del representant de la lley, se prestan a oposades interpretacions, y per aixó no se li pot donar, com transgressió d'un principi de dret universal, la que pogués conduir a la punibilitat de les mateixes; entenent que la patria a que s'aludeix és la de Catalunya, com quelcom distint, separat y independent de la patria nacional, qual desintegració se persegueix per aquesta poderosa corrent que tot ho arrossega, que pot significar que 'ls conceptes per elles expressats se refereixen a la comarca, a la regió, com a part d'un tot indivisible, a la que també s'anomena patria, aixís en el llenguatge vulgar com en el literari, y per lo tant, lo que's preconisa en l'expressat article es tan sols l'autonomia de Catalunya sobre la base de la conservació y esparidiment del seu idioma particular.

Considerant per lo exposat que la Sala sentenciadora, al absoldre al procesat, per entendre que l'article en questió està mancat de les condicions de criminalitat establertes en l'article segon de la Ley de 23 de mars de 1906, no ha incorregut en l'error de dret que s'alegava en el recurs.

«Fallém que devem declarar y declarem no haver lloch al interposat pel ministeri fiscal, ab les costes d'ofici.»

Ex cathedra

PER UNES MORTS

Llegeixo de nit ab lassament de les parpelles qui anhelen repos. Quietut fatídica, sepulcral invadeix mon ser. El llit bla es dols y aspiro forta olor de netedad de roba. Repassen mos ulls fragments de sentència condemnatoria a l' última pena, y poch a poch sento glatir fortament el meu cor sadollat de tristesa. La Mort vindrà, sí, per forsa! La reclamen altres morts, altres sers, però la rebutja les consciències. Hi ha encara una petita clariana de llum verda per tres ànimes.

Es l'última, si aquesta falla vindrà la Mort. però vindrà sense 'l seu clàssich vestuari blanch, sense la càrrega feixuga de l' esfereidora dalla, que sega les vides ab la mateixa mida y per la mateixa causa. Vindrà endolada ab rituals més tristos, vergonyosos, precedida d' unes hores aclaparadores, interminables, d' agonia crudel... com la seva causa!

He deixat el diari, he mort la llum y entre fortes palpitations de cor he vetllat per una mare y dos fills.

DOCTOR

Guerra de l' Independencia

EFEMÉRIDES

3 de Juliol de 1808.—Avuy fa cent anys que, al mitg dels temors y treballs de la guerra que s'anava enenent, la nostra ciutat va celebrar el solemne acte de nomenar a Sant Narcís generalísim dels exèrcits de mar y terra. La religiosa pietat dels nostres avis, a la qual devien el valor ab que deixaren retuts els exèrcits de l' ambiciós dèspota de Fransa, atribuïa la memorable victoria dels dies 20 y 21 de Juny a la protecció del cel per intercessió del gloriós patró de Girona, y volgué testimoniarho ab l'esmentada solemnitat.

Una lluhida comitiva va sortir de Cà la Ciutat a dos quarts de deu del matí portant en safates de plata les insignies de generalísim que anavan a oferirse a Sant Narcís, y a més, com trofeu de la victoria una bandera y un tabal presos a l'enemich en l' assalt del baluart de Santa Clara.

En la capella del Sant va cantarse una solemne missa y, overtes les portes del sepulcre, el governador interi entregà les insignies al Vicari General provisor del bisbat, que era l' oficiant, y aquest les entregà al Sant depositantlos dintre 'l sepulcre.

El tabal y la bandera quedaren dipositats en els murs de la capella y sobre la cornisa d' una de les portes d' accés a la sagristia, al costat de l' altar, ahont existeixen encara avuy dia.

Nostre folletí

A fi de que els nous subscriptors de LO GERONÈS tingan complerta la novele que en forma de folletí habiam comensat a publicar, la comensarem novament en forma enquadrable. Desde la setmana entrani, donchs, publicarem la primera traducció a Espanya de la sensacional novela del notable escriptor francès PAU BOURGET

UN DIVORCI

Obra que ademés del seu valor literari, crida l' atenció per la interessant lèssi que planteja.

Proximament alternant ab el folletí literari, publicarem en la mateixa forma un treball històrich del nostre amich y reputat historiograf, En Francisco Monsalvatje y Fossas quina firma ens estalvia de fer el seu elogi.

CERTAMEN LITERARI

DE LA JUVENTUT CATÓLICA DE TERRASSA

De les composicions presentades al Concurs, el Jurat Calificador, ha donat el seguen

FALLO:

1. Flor Natural 218. Elegies... Primer accésit. 35. Sin alas. L. Quis me liberabit

GRAN CASA EDITORIAL DE MUSICA

Sobrequés & Reigt.-Girona

Diposit dels afamats PIANOS y ARMONIUMS

ORTIZ & CUSÓ

Ventas al comptat, a pllassos, lloguers. Representació exclusiva de la COMPANIA FRANCESA DEL GRAMOPHONE

MÚSICA, PIANOS E INSTRUMENTS

de corpore? Según accésit. 179. Pare y filla. L. Y jo, sense ser mare, vos portaré un hereu.

II. Premi de Patria.—No s, adjudica.

III. Premi de Fe.—25. L. Et portae inferi... Primer accésit: 137. L. Quien logrará vencer si es tu solo si amor que se hizo piedra?

Premis extraordinaris

IV. Del Cardenal Casañas.—Premi: 250. L. Lex lux-Vinculum perfectiois.

V. Del Bisbe aussiliar de Barcelona doctor don Ricart Cortés.—Premi: 122. Espiritu de civilizació de las Ordenes Religiosas. L. Quis ut Deus?

VI. Del governador civil de Barcelona don Angel Ossorio Gallardo.—Premi: 208. La Beneficencia Pública. L. Charitas si ve.—Primer accésit: 70. De Instrucción Pública. L. El reino que proporcione a la juventud, etc.

VII. De la Diputació Provincial de Barcelona.—Premi: 154. L. Isopiques.—Primer accésit: 206. Le ciutat morta.—Segon accésit: 166. Solitut.—Tercer accésit: 203. A missa primera.

VIII. Del ex-alcalde de Barcelona don Domingo J. Sanllehy.—Premi: 60. L. Gra et labora.

IX. Del president de la Cambra de Comers de Barcelona don Pere G. Maristany.—Premi: 181. L. D' agricultura.

X. Del marquès d' Alella.—Premi: 211. L. Mort. L. Plácido sopore.—Primer accésit: 102. L. Nit paradisiaca. L. Transparencia.

XI. Del comissari regi de los Escolars ins al de Terrassa don Alfons Sala.—Id. 97. L. Omnia uoventur religione.

XII. Del senyor ecónom arxiprest don Tomás Pursals.—Id. 213. L. ***

XIII. Del reverent senyor doctor don Felip García y Selvanz.—Id. 160. L. Las campanas de mi pueblo.

XIV. Del diputat provincial don Juan Barata.—Id. 169. Ensayo de Geonologia de Tarrasa y sus alrededores.—L. Ubi eras quando poncham fundamta teraze.

XV. Del diputat provincial don Jaime Bruna.—Id. 201. Lo primer llibre.—L. ¿...?—Primer accésit: 178. A mi ja nit.—L. La Regencia.—Segon accésit: 68. Romiati—L. Retorn.—Tercer accésit: 138. Lli-ssó de mestre.—L. Escoltemlo.

XVI. De don Enrich Sagnier.—Id. 76. L. Racio et voluntas.—Primer accésit: 149. —L. Quelcom sobre educació.—L. Idea y voluntat.

XVII. Del Institut Industrial de Terrassa.—Primer accésit: 168. L. A grandes males...

(Acabará)

EN MORET HA PARLAT

Ha parlat en Moret després de molts dies de preparació de la opinió pública, per la premsa del trust y demés diaris, de la conxorxa liberal-democrática, Ha parlat en Moret iniciant una campanya d' oposició ferma a n' en Maura; però no li ha resultat. Per entre la informació dels corresponsals de Madrid, jo 'l veig a

n' en Moret de la veu melca y el gest de comedia aixecarse com esporuguit, lluitant entre la seva conciencia y l' encárrech dels impacients, volent posar en la paraula la força que manca a la idea, indecís, desmemoriat a voltes, sentint altres el pes terrible de la seva historia política, vigilat pels seus com en el dia de la interpelació sobre la legalitat de les doctrines de la Solidaritat, que ab la mirada y l' acció li demanen que ataqüi, que forci, que amenaci... ¡Trist espectacle el de l' home de responsabilitats que 's veu arrossegat per les passions que ha deixat creixer a son entorn y se troba dirigit en el lloch de la direcció, empés per la força que no ha volgut encarilar, tot y coneixent que descerrillava, devorat per la fera a qui a son degut temps no ha sabut domar ó arrencar els caixals mossegadors!

¡El jefe d' un partit liberal demanant que 's tanqui el Parlament, que no treballi la representació nacional! Pel cervell de Moret devía passar l' imatge del Sha de Persia arrunant al Parlament a canonades mentres firmava la imperial resolució de seguir essent constitucional y per la conciencia de Moret devien passar aquelles campanyes contra 'l partit conservador per tenir les Corts tancades uns mesos. ¡Sempre 'l centre sentit, sempre la comedia!

Pera ara, per la posició especial de Moret, sobre la mentida ha brillat de moment un raig de sinceritat, En Moret y els seus no volen la Ley d' Administració local perquè no tenen temps de prepararse pera una reconstitució de ajuntaments, perquè la nova ley ha de donar el triomf A LA OPINIO PUBLICA y aquesta no forma part de l'host dels lliberals ni dels demòcrates; en una paraula: perquè no tenen temps de robar a l' opinió pública la seva legal representació.

Tot aixó ho ha dit ben clar en Moret. El seu partit viu d' artificiat arranjament: una total transformació del Estat por la transformació del regimine municipal els treuria de l'escena política; necessiten estrafer regidors, pera estrafer diputats y senadors. Quan l' abstenció dels seus, en Moret ja va dir clarament en el discurs del Casino lliberal, que pera tenir senadors y diputats necessitava tractar ab el Govern; ara ha dit, sense avergonyirsen, que si l'opinió pública's manifesta, no'n treurà més.

Ell ho ha dit: però Catalunya ho havia provat avans.

Es cosa sabuda, és cosa que corre de boca en boca, que s' escriu cent cops y mil, cada vegada que hi ha eleccions, lo que ha dit en Moret, però may ningú, si no ha sigut atacant als contraris, havia tingut la frescor de dirho en plé Parlamen.

Y ara ja sabem per què fan oposició a la Ley d' Administració local els liberals y demòcrates—units a

darrera hora per l'afany del poder.— No és la llibertat, que no perilla, ni la unitat de la patria que ningú ataca, ni la defensa de la Constitució que queda ben salva. lo que 'ls mou en sa companya: és la por de que una solució de continuïtat en el regime y en persones, els enfonzi la màquina montada pera falsejar les voluntats dels ciutadans.

Després del discurs de Moret, els catalans per autonomistes y els demés espanyols per amants del seu bon nom, han de demanar ab una sola veu l'aprovació del projecte que les oposicions dinàstiques volen aturar.

(De La Veu de Catalunya)

De cultura Gironina

Museu provincial arqueològic y de Belles Arts

Instalat en els claustres de S. Pere de Galligans.—Visitable tots els dies de 9 a 10 del matí.—Te catàlech imprès de la Secció de Belles Arts.

Gabinet d' Historia Natural

En el Institut general y tècnic.—Ab importants coleccions minerològica y geològica, herbaris zoològiques.

Biblioteca pública provincial

En els baixos de l' Institut general y tècnic.—Consta d' uns 20.000 volums impresos, 200 manuscrits y 80 incunables.—Pública oberta de 10 a 1 matí y tots els dies laborables.

Biblioteca del Seminari Tridentí

En l' edifici de son nom.—Consta d' uns 16.000 volums.—Pública y visible de 10 a 11 y mitja.

Arxiu Municipal

En el segon pis de Càla Ciutat.—Important per manuscrits de l' Edat Mitja. S' hi guarden els Manuals d' acorts dels Jurats de Girona desde darrers del segle XIII.—Visitable ab permis de l' alcaldia, en les hores d' oficina.

Arxiu de la Curia del Vicariat

En el Palau Episcopal.—Interessant en cartulans y pergamins.—Visible ab permis superior de l' Ordinari o de son Vicari.

Arxiu Capitular de la Seu

Instalat en el primer pis dels claustres.—Se pot visitar ab permis del Capítol.

COMARCALS

DE LLORET DE MAR

Han comensat els preparatius pera celebrar la festa major durant els dies 24, 25 y 26 de l' actual ab més esplendor y lluiment que 'n anys anteriors, donchs essent en bon nombre les families que estiuejaren en aquesta pintoresca vila y en llur obsequi com pels lloretencs y foque 'ns visitin, la Comisió de Festes está ultimant el programa ont a més de la original processó per mar, ball de les marratxes, classiques sar-

danes y balls d' envelat hi tindran cabuda altres festeigs que es d' esperar satisfaran els desitjos dels mes exigents.

Tribunals

L' Audiencia no te senyalament per demà.

NOTICIES

El no poguer disposar de caixistes ficsos pera la confecció del periódich hasta la entrant setmana, ens veyem obligats a publicarlo ab aquesta irregularitat, la que no dubtem ens dispensaran nostres abonats y llegidors.

Per l' alcaldia d' aquesta ciutat se convoca una reunió de tots els més significats elements, pera tractar de la formació de una Junta que organici les festes del pròxim centenari, dita reunió tindrà lloch el dissapte a les 9 de la nit en el saló de sessions de càla ciutat. Creyem que 'ls acorts que 's preguin han de revestir veritable importancia per aquesta qüestió, tant descuidada fins avuy, y per tant, que val la pena de tractar ab serietat y elevació de miras l' assumpto en justicia y oblidar per un moment la apatia y les miserietes de vehinat que tant ens perjudican.

Anit s' ha vist molt coacoreguda la plassa del Marqués de Camps ab motiu d' inaugurar la temporada d' estiu el Café de Novetats.

Ahir es feu públich que pel Ministeri de la gobernació, havia sigut revocat l' acort de la Diputació provincial sobre revisió de comptes del Ajuntament de Llagostera.

Dintre pòchs dies sortirà publicat el tomo de *Cansons escolars pera infants*, del mestre S. Marraco, que foren premiades en l' últim concurs celebrat per la casa Sobrequés & Reigt. Es d' esperar que será rebut ab gran éxit y serán de verdader interés per totes les escoles de Catalunya.

Nostre ben volgut amic en Cassia Casademont está ultimant l' ópera titulada *El gorch de les doneilles* en 3 actes y un prólech, de la que 'n coneixem els principals trossos y podém esperarne segur y mercés éxit.

L' Academia encarregada d' adjudicar el premi Nobel pera la literatura, 'l concedirá als escriptors belgues Verhaeren y Materling.

Uns quants joves aficionats y devots del Mestre Garreta están preparant un homenatge públich en el que 's tocarán sis serdanes inédites de l'

esmentat autor de quina festa rem al corrent a nostres llegidors.

Hem rebut un atent B. L. M. senyor Governador civil d' aquesta provincia convidantnos pera a l' proper dissapte, dia 4, a les 5 de la tarde, en el saló de sessions de l' Exma. Diputació provincial tractar de la Festa escolar ordonada per R. D. de 20 de Desembre y constituir la Junta magna organitzadora de dita festa.

Ahir va fer un dia excessivament calurós. Entre tres y quatre de cada caigueren dos ó tres ruixades regaren la ciutat y aumentaren la temperatura.

A nit, a les nou, tingué lloch a Areny un simulacro d' incendi, companyia de bombers, al objectiu de probar l' extintor Minimax. L' objectiu doná excelents resultats, si apagades en breus moments les flames de la foguera preparada.

Informació telegràfica

La Gaceta publica avuy les següents disposicions:

Programa per els exercicis que se ferse per els aspirants a les places de capellans vacants en les escoles facultatives del sos de pre-Royal ordre aprobant la proposada pel tribunal d' oposició a les escoles y auxiliars dotades ab anys de 2.000 pessetes y disposant s' expedeixi els nomenclator de ponents.

Altra disposant s' anuncia a l' Gaceta la provisió d, una càtedra de temàtiques vacant en l' Institut de Ciéncias.

Estadística dels presuposts provincials autorisats pera 'l present exercici. Figuren entre ells el de Barcelona de 6.411.940 pessetes; el de Girona de 308.042'36; el de Lleyda de 615.400; el de Tarragona ab 670.500, y el de Mallorca de 820.239'81.

Aquests son els totals aprovats per les Diputacions y autorisats per el Govern.

En Tórrerolodones fou detingut l' autor del cop de roch, que va fer en un *chauffeur* de l' automòvil del Sr. Vaga general a l' obra.

Arriben molt retrasats, per causa de la censura, els telegramas en que dona compte dels darrers dies.

Ha ocurregut una topada entre vaguistes y forces armades de l' Exma. Gaceta, resultant contusos tres dies.

El Governador que recorreia a Areny acompanyat per la guardia va veurer amenaçat. Avny no sortirá cap periódich de Areny ocórrer algun altre desordre clararà immediatament l' estat de guerra. Imprempta de J. Girbal.—G.